

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: 2019-2018

THE GREEK CORPORATE SECTOR: 2019-2018

Η ελληνική οικονομία ακολούθησε ελαφρά **ανοδική πορεία** την τριετία **2017-2019**, καθώς η επίσημη μεταβολή του ΑΕΠ έλαβε θετικό πρόσημο¹, μετά από μία μακρά περίοδο ύφεσης.

Οι προοπτικές στις αρχές του έτους 2020 κρίνονταν θετικές για το σύνολο του επιχειρηματικού τομέα. Ωστόσο, η εμφάνιση της νόσου Covid – 19 σε παγκόσμιο επίπεδο και η εξάπλωσή της και στην Ελλάδα (από το Μάρτιο του 2020) έχει **αντιστρέψει** εντελώς τη θετική εικόνα των προηγούμενων ετών, καθώς η εγχώρια οικονομία κινείται και πάλι σε τροχιά **ύφεσης**².

Οι επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης είναι σημαντικές και πλήττουν σε μεγάλο βαθμό το σύνολο του ελληνικού επιχειρηματικού κόσμου, ο οποίος λειτουργεί σε περιβάλλον έντονης αβεβαιότητας.

Παρά τις δυσμενείς εξελίξεις το 2020, οι οποίες δυστυχώς συνεχίζονται και τους πρώτους μήνες του 2021, κοιτώντας στο χθες, φαίνεται ότι η βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος τα προηγούμενα έτη επέδρασε θετικά στον ελληνικό εταιρικό τομέα. Η έντονη προσπάθεια που κατέβαλαν οι ελληνικές επιχειρήσεις επί σειρά ετών, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς, φαίνεται ότι απέδωσε καρπούς, καθώς διαπιστώνεται βελτίωση βασικών οικονομικών αποτελεσμάτων για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά. Η συνολική εικόνα που προκύπτει από τους ισολογισμούς και τα αποτελέσματα χρήσης για το οικονομικό έτος 2019 είναι θετική, παρά τις όποιες διαφορές χαρακτηρίζουν κάθε τομέα δραστηριότητας.

Το 2019 ο ελληνικός **εταιρικός τομέας** εμφάνισε **αύξηση στον κύκλο εργασιών** του και στα **λειτουργικά του αποτελέσματα**. Ωστόσο, η διαμόρφωση αρνητικού μη λειτουργικού αποτελέσματος το 2019 είχε συνέπεια τη συρρίκνωση της καθαρής κερδοφορίας του.

Τα οικονομικά αποτελέσματα του εταιρικού τομέα³ συνολικά, προέρχονται

από τους δημοσιευμένους ισολογισμούς και τα αποτελέσματα χρήσης **21.922** επιχειρήσεων, για τα έτη 2019 και 2018, τα οποία συνέλεξε και επεξεργάστηκε η ICAP. Οι συγκεντρωτικοί πίνακες και τα διαγράμματα που δημιουργήθηκαν από την επεξεργασία των δεδομένων παρουσιάζονται στην νέα έκδοση του τόμου «Η Ελλάδα σε Αριθμούς». Επισημαίνεται ότι, περιλαμβάνονται τα χρηματοοικονομικά δεδομένα των εταιρειών για τις οποίες υπήρχε διαθέσιμος ισολογισμός για τα έτη 2019 και 2018 μέχρι την ημερομηνία οριστικοποίησης του δείγματος (**5η Ιανουαρίου 2021**). Εξαιρούνται οι εταιρείες τα αποτελέσματα χρήσης των οποίων δεν περιλαμβάνουν κύκλο εργασιών και λειτουργικά έσοδα και για τα δύο έτη. Για τις εταιρείες που ανήκουν σε κλάδους που αποδίδουν Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης (ΕΦΚ), έχει ληφθεί υπόψη ο Καθαρός Κύκλος Εργασιών όπου αυτός αναγράφεται. Η ταξινόμηση των εταιρειών ακολουθεί το ευρωπαϊκό σύστημα ταξινόμησης των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας NACE - αναθεώρηση 2 (εξαιρούνται τα NACE 84, 94).

Από την επεξεργασία των συγκεντρωτικών οικονομικών μεγεθών **21.349** επιχειρήσεων, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται αυτές του χρηματοπιστωτικού τομέα, προκύπτει ότι ο συνολικός **κύκλος εργασιών** τους **αυξήθηκε κατά 4,2%** το 2019 σε σχέση με το 2018 και διαμορφώθηκε σε **€161,0 δισ.** Επισημαίνεται ότι, αύξηση κατέγραψαν οι πωλήσεις σε οκτώ από τους εννέα ευρύτερους κλάδους του εταιρικού τομέα (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού).

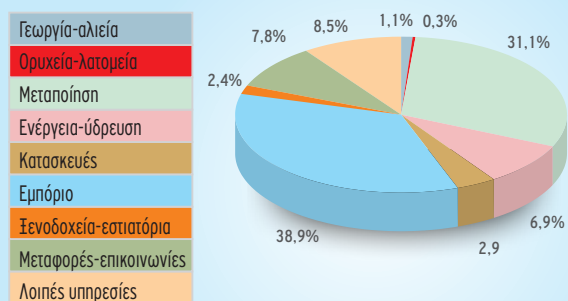
Την υψηλότερη (ποσοστιαία) αύξηση στον κύκλο εργασιών κατέγραψε ο κλάδος των Ξενοδοχείων – Εστιατορίων (10,7%) και ακολούθησε ο κλάδος των Λοιπών Υπηρεσιών (9,9%). Με μικρή διαφορά έπονται οι κλάδοι της Γεωργίας – Αλιείας (8,5%) και των Ορυχείων – Λατομείων (7,8%).

¹ Το 2017 το ΑΕΠ αυξήθηκε (σε όρους όγκου) κατά 1,3%, το 2018 κατά 1,6% και το 2019 αυξήθηκε κατά 1,9% (ΕΛ.ΣΤ.ΑΤ., Δελτίο Τύπου 16/10/2020).

² Το ΑΕΠ παρουσίασε μείωση 11,7% το 3ο τρίμηνο του 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Η μείωση για το 2ο τρίμηνο ανήλθε στο 14,2%, ενώ το 1ο τρίμηνο κατέγραψε οριακή αύξηση 0,4%. (ΕΛ.ΣΤ.ΑΤ., Δελτίο Τύπου 4/12/2020).

³ Για τους σκοπούς της ανάλυσης ως εταιρικός τομέας ορίζεται το σύνολο των επιχειρήσεων, τα οικονομικά δεδομένα των οποίων περιλαμβάνονται στην τρέχουσα έκδοση του τόμου «Η Ελλάδα σε Αριθμούς».

Κύκλος Εργασιών 2019:
Μερίδια επί του συνόλου Εταιρικού Τομέα

Οι Μεταβολές της Κερδοφορίας: 2019-2018
(Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)
(€ 000)

Κατηγορία	Επιχειρήσεις	Αποτέλεσμα		Μεταβολή
		2019	2018	
Κ 2019 – Κ 2018	12.622	10.437.001	9.632.653	804.348
Ζ 2019 – Κ 2018	1.831	-692.689	441.782	-1.134.471
Κ 2019 – Ζ 2018	2.404	571.870	-530.342	1.102.212
Ζ 2019 – Ζ 2018	4.492	-5.195.867	-3.047.583	-2.148.284
Σύνολο	21.349	5.120.316	6.496.511	-1.376.195

Κ 2019/18 = επιχειρήσεις που ήταν κερδοφόρες το 2019/2018
Ζ 2019/18 = επιχειρήσεις που ήταν ζημιογόνες το 2019/2018

Μικρότερη (ποσοστιαία) αύξηση κατέγραψαν οι υπόλοιποι κλάδοι του εταιρικού τομέα, πλην των Κατασκευών, ο οποίος υποχώρησε κατά 7,0% την ίδια περίοδο.

Όσον αφορά στα συνολικά αποτελέσματα του εταιρικού τομέα (ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας), διαπιστώνονται τα εξής: Παράλληλα με την αύξηση των συνολικών πωλήσεων (4,2%) διευρύνθηκαν και τα συνολικά **μεικτά κέρδη** και μάλιστα με υψηλότερο ρυθμό (7,8%), στοιχείο ενδεικτικό της συγκράτησης του κόστους πωλήσεων (αύξηση κατά 3,2%).

Οι δαπάνες διοίκησης και διάθεσης καθώς και οι χρηματοοικονομικές δαπάνες διευρύνθηκαν συνολικά κατά 4,8% το ίδιο έτος. Οι παραπάνω μεταβολές συνέβαλαν στη σημαντική βελτίωση των **συνολικών λειτουργικών αποτελεσμάτων** (κατά 24,4%). Από την άλλη πλευρά όμως, η “αναστροφή” του μη λειτουργικού αποτελέσματος, το οποίο κατέστη αρνητικό το 2019 από θετικό το 2018, οδήγησε στη σημαντική μείωση των **καθαρών (προ φόρου) κερδών** κατά 21,2%.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι, τα αποτελέσματα χρήσης επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό από μία μεγάλη εταιρεία του κλάδου της Ενέργειας, η οποία εμφάνισε σημαντικότερη αύξηση των ζημιών της το

2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2019:€-2,3 δισ. 2018: €-802,5 εκατ.). Εάν δεν ληφθούν υπόψη τα οικονομικά στοιχεία της συγκεκριμένης εταιρείας και για τα δύο έτη, τότε τα **συνολικά κέρδη** του εταιρικού τομέα εμφανίζονται **αυξημένα** κατά 2% περίπου το 2019 έναντι του 2018.

Αναφορικά με τους επί μέρους κλάδους (του μη χρηματοπιστωτικού εταιρικού τομέα), τέσσερις ήταν ζημιογόνοι το 2019, ενώ οι υπόλοιποι ήταν κερδοφόροι. Συγκεκριμένα, ζημιογόνοι το 2019 ήταν οι κλάδοι της Ενέργειας – Ύδρευσης, Ορυχείων – Λατομείων, Γεωργίας – Αλιείας και Κατασκευών. Ο κλάδος της Ενέργειας – Ύδρευσης (ο οποίος κατέγραψε υψηλές ζημιές το 2019) ήταν κερδοφόρος το 2018, ενώ οι υπόλοιποι ήταν ζημιογόνοι και το 2018.

Η **πλειοψηφία** των 21.349 εταιρειών (70,4%) ήταν **κερδοφόρες** το 2019, τα δε κέρδη τους υπερίσχυσαν και καθόρισαν και το συνολικό αποτέλεσμα.

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στα κέρδη είχαν οι κλάδοι της Μεταποίησης, των Μεταφορών – Επικοινωνιών και του Εμπορίου.

Ο παράγοντας που συνέβαλε περισσότερο στη μείωση του συνολικού καθαρού αποτελέσματος των 21.349 επιχειρήσεων ήταν κυρίως οι 4.492

Εταιρικός τομέας: Βασικά Οικονομικά Μεγέθη ανά Τομέα 2019-2018
(€ εκατ.)

Κλάδος	Ενεργητικό			Κύκλος Εργασιών			Κέρδη προ φόρου		
	2019	2018	%	2019	2018	%	2019	2018	%
Μη χρηματοπιστωτικός τομέας									
Γεωργία-αλιεία	2.013	2.015	-0,1	1.700	1.567	8,5	-81	-43	-85,6
Ορυχεία-λατομεία	2.047	1.979	3,4	468	434	7,8	-127	-37	-240,6
Μεταποίηση	53.136	51.298	3,6	50.154	49.527	1,3	2.524	2.657	-5,0
Ενέργεια-ύδρευση	30.375	31.203	-2,7	11.100	10.569	5,0	-2.253	2	-
Κατασκευές	10.087	10.154	-0,7	4.680	5.033	-7,0	-70	-59	-19,6
Εμπόριο	40.907	37.125	10,2	62.670	59.527	5,3	1.660	1.458	13,9
Ξεν/χεία-εστ/ρια	13.317	12.414	7,3	3.932	3.553	10,7	311	325	-4,5
Μετ/ρές-επικ/νίες	40.797	39.022	4,5	12.552	11.796	6,4	1.713	1.303	31,5
Λοιπές υπηρεσίες	30.503	28.113	8,5	13.754	12.513	9,9	1.443	892	61,8
Σύνολο	223.182	213.323	4,6	161.011	154.517	4,2	5.120	6.497	-21,2
Χρηματοπιστωτικός τομέας									
Τράπεζες	189.409	184.407	2,7	5.251	5.428	-3,3	142	-454	131,2
Ασφάλειες	19.289	17.392	10,9	3.544	3.358	5,5	377	399	-5,6
Λοιπές χρημ/τικές	17.041	15.779	8,0	868	692	25,4	284	-81	449,6
Σύνολο	225.740	217.578	3,8	9.662	9.478	1,9	803	-137	686,8
Γενικό Σύνολο	448.922	430.901	4,2	170.673	163.995	4,1	5.923	6.360	-6,9

επιχειρήσεις οι οποίες διέφυραν σημαντικά τις ζημιές τους το 2019. Παράλληλα, 1.831 επιχειρήσεις από κερδοφόρες το 2018 εμφάνισαν αρνητικό αποτέλεσμα το 2019. Από την άλλη πλευρά όμως, 12.622 επιχειρήσεις (59,2% του συνόλου) ήταν κερδοφόρες τη διετία 2018-2019, αυξάνοντας μάλιστα την κερδοφορία τους κατά 8,4%. Επίσης, 2.404 επιχειρήσεις κατάφεραν να εμφανίσουν κέρδη το 2019 ενώ το 2018 ήταν ζημιογόνες.

Εξετάζοντας ορισμένους βασικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες του συνόλου των επιχειρήσεων διαπιστώνονται οριακές μεταβολές στα περιθώρια κερδοφορίας τους. Συγκεκριμένα, το **περιθώριο μεικτού κέρδους** διευρύνθηκε ελαφρώς κατά 0,75 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε σε 22,51% το 2019. Αντίθετα, το **περιθώριο καθαρού κέρδους** μειώθηκε κατά 1,02 ποσοστιαίες μονάδες, σε 3,18%.

Σε κλαδικό επίπεδο, το υψηλότερο περιθώριο μεικτού κέρδους τόσο το 2019 όσο και το 2018 είχαν οι κλάδοι των Μεταφορών-Επικοινωνιών (43,60% το 2019) και Ξενοδοχείων-Εστιατορίων (42,84%). Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης δεν παρουσίασε αξιόλογη μεταβολή την εξεταζόμενη διετία (0,61 το 2019) και ο δείκτης γενικής ρευστότητας ήταν στάσιμος (1,09).

Μείωση κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες παρουσίασε ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων του συνόλου των εταιρειών, ο οποίος διαμορφώθηκε σε 6,3% το 2019 από 8,4% το προηγούμενο έτος. Σε κλαδικό επίπεδο, θετικούς δείκτες εμφάνισαν οι έξι από τους εννέα επί μέρους κλάδους. Τον υψηλότερο δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων το 2019 εμφάνισε ο κλάδος των Μεταφορών – Επικοινωνιών (14,5%) αυξημένος κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2018. Ακολούθησε, με μικρή διαφορά, ο κλάδος του Εμπορίου (13,1%) ο δείκτης του οποίου ήταν βελτιωμένος κατά 1,1 ποσ. μονάδες έναντι του προηγούμενου έτους.

Διαφορετικές ήταν οι επιδόσεις όσον αφορά στην κατανομή της αποδοτικότητας κατά μέγεθος επιχείρησης. Το 2019 ο υψηλότερος δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων καταγράφηκε στις μικρές επιχειρήσεις (με προσωπικό από 10 έως 49 άτομα) και ακολούθησαν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (προσωπικό μέχρι 9 άτομα).

Τέλος, όσον αφορά σε βασικά οικονομικά μεγέθη του συνόλου των 21.349 επιχειρήσεων προκύπτει ότι τα **συνολικά κεφάλαια** (του μη χρηματοπιστωτικού τομέα) παρουσίασαν αύξηση κατά 4,6% το

**Εταιρικός Τομέας: Βασικοί Χρηματοοικονομικοί Δείκτες 2019-2018
(Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)**

Κλάδος	ΠΜΚ %		ΠΚΚ %		ΔΕ		ΓΡ	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Γεωργία-αλιεία	28,01	22,26	-4,74	-2,77	0,70	0,71	1,42	1,42
Ορυχεία-λατομεία	13,37	21,75	-27,20	-8,61	0,79	0,75	0,44	0,94
Μεταποίηση	17,94	17,79	5,03	5,36	0,56	0,56	1,40	1,37
Ενέργεια-ύδρευση	13,85	14,63	-20,29	0,02	0,63	0,61	1,12	1,16
Κατασκευές	15,86	12,25	-1,50	-1,17	0,63	0,64	1,39	1,34
Εμπόριο	19,18	18,91	2,65	2,45	0,66	0,65	1,28	1,28
Ξεν/χεία-εστ/ρια	42,84	42,48	7,91	9,16	0,52	0,51	0,89	0,87
Μετ/ρές-επικ/νίες	43,60	42,01	13,65	11,04	0,69	0,66	0,47	0,49
Λοιπές υπηρεσίες	38,18	35,80	10,49	7,13	0,54	0,53	1,13	1,04
Σύνολο	22,51	21,76	3,18	4,20	0,61	0,60	1,09	1,09

ΠΜΚ= Περιθώριο μεικτού κέρδους, ΠΚΚ= Περιθώριο καθαρού κέρδους, ΔΕ= Δανειακή επιβάρυνση, ΓΡ= Γενική ρευστότητα

2019/2018, ανερχόμενα σε €223,2 δισ. Αύξηση παρουσίασαν τόσο τα καθαρά πάγια (6,1%) όσο και το κυκλοφορούν ενεργητικό (2,5%).

Από πλευράς παθητικού, τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν ελαφρώς κατά 1,1% ανερχόμενα σε €81,1 δισ. το 2019. Ωστόσο, οι συνολικές υποχρεώσεις διευρύνθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (6,7%) με αποτέλεσμα η σχέση ξένων προς ίδια κεφάλαια να αυξηθεί σε 1,69 το 2019 από 1,60 το 2018.

Σημαντική αύξηση κατά 12,1% παρουσίασαν οι συνολικές **μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις** το 2019/2018, ενώ οι **βραχυπρόθεσμες** διευρύνθηκαν με μικρότερο ρυθμό (3,3%). Οι δείκτες ρευστότητας παρέμειναν στάσιμοι τη διετία 2019-2018.

Σε τομεακό επίπεδο υπήρξαν διαφορές όσον αφορά στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, ανά τομέα δραστηριότητας παρατηρούνται τα εξής:

Αύξηση κατά 8,5% παρουσίασε ο κύκλος εργασιών του κλάδου της **γεωργίας-αλιείας**, ο οποίος διαμορφώθηκε σε €1,7 δισ. το 2019, ενώ λόγω της οριακής μεταβολής του κόστους πωλήσεων (0,5%) τα μεικτά

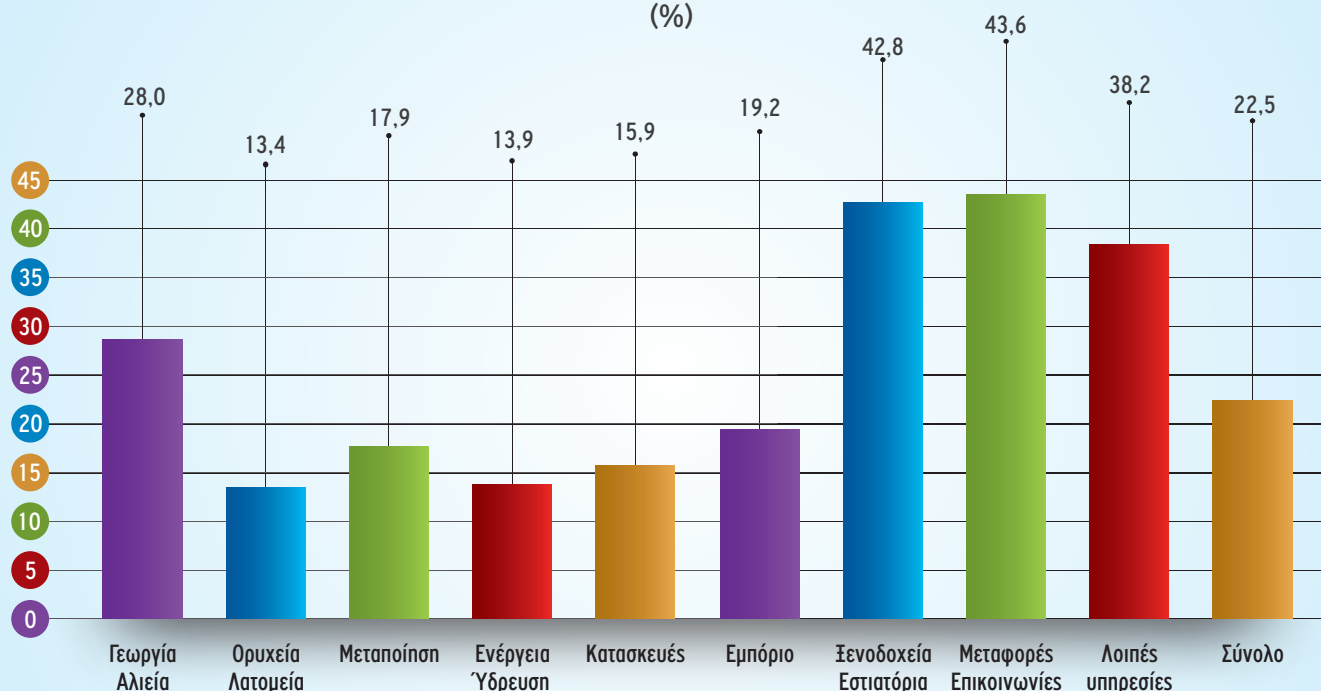
κέρδη διευρύνθηκαν σημαντικά, κατά 36,6%. Ωστόσο, παρά την εξέλιξη αυτή η σημαντική αύξηση κυρίως των δαπανών διοίκησης καθώς και των χρηματοοικονομικών εξόδων οδήγησαν στην περαιτέρω επιδείνωση του λειτουργικού αποτελέσματος, το οποίο κυμάνθηκε σε αρνητικά επίπεδα και τα δύο έτη. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη σημαντική επιδείνωση και του μη λειτουργικού αποτελέσματος είχαν σαν αποτέλεσμα τη σημαντικότερη αύξηση των ζημιών του κλάδου (κατά 85,6%) το 2019 σε σχέση με το 2018.

Τα συνολικά κεφάλαια των 238 εταιρειών του κλάδου παρέμειναν σχεδόν στάσιμα τη διετία 2018-2019 (-0,1%) και διαμορφώθηκαν σε €2,0 δισ. Τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν ελαφρώς κατά 1,8% την ίδια περίοδο.

Στον κλάδο των **ορυχείων-λατομείων** ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 7,8% και διαμορφώθηκε σε €467,6 εκ. Ωστόσο, η αύξηση του κόστους πωλήσεων με αρκετά πιο υψηλό ρυθμό (19,4%) οδήγησε στη σημαντική μείωση των μεικτών κερδών κατά 33,7%. Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με τη σημαντική αύξηση των δαπανών διοίκησης (48,9%) είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική επιδείνωση του λειτουργικού αποτελέσματος, το οποίο διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα και τα δύο έτη. Το τελικό

ΠΜΚ - 2019

(%)

καθαρό αποτέλεσμα ήταν ζημιογόνο την εξεταζόμενη διετία και μάλιστα το 2019, λόγω των παραπάνω εξελίξεων, οι ζημιές κατέγραψαν σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2018.

Τα συνολικά κεφάλαια του κλάδου ανήλθαν σε €2,0 δισ. περίπου, αυξημένα κατά 3,4% σε ετήσια βάση.

Ο κλάδος της **μεταποίησης**, με δείγμα 3.514 μονάδων, εμφάνισε οριακή αύξηση στον κύκλο εργασιών, κατά 1,3%, διαμορφούμενος σε €50,2 δισ. το 2019. Τα μεικτά κέρδη διευρύνθηκαν με ελαφρά υψηλότερο ρυθμό (2,1%). Επίσης και το συνολικό λειτουργικό αποτέλεσμα εμφάνισε οριακή μεταβολή (0,6%) το ίδιο έτος. Η σχετική αυτή στασιμότητα των λειτουργικών αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με την επιδείνωση του (θετικού) μη λειτουργικού αποτελέσματος είχαν σαν αποτέλεσμα τη συρρίκνωση των καθαρών κερδών κατά 5,0%.

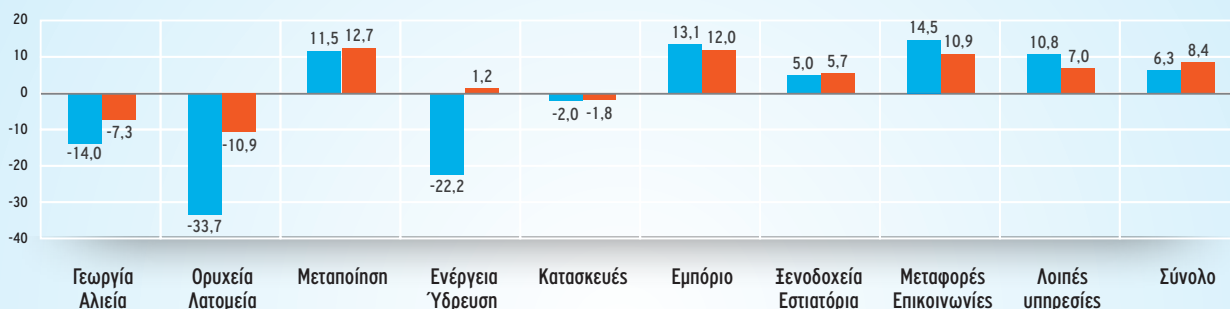
Το συνολικό ενεργητικό του κλάδου ανήλθε σε €53,1 δισ. το 2019, αυξημένο κατά 3,6% έναντι του προηγούμενου έτους. Υψηλότερη αύξηση (5,0%) κατέγραψαν τα ίδια κεφάλαια, ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις διευρύνθηκαν κατά 2,5%. Ειδικότερα, οριακή ήταν η μεταβολή των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων (-0,5%), ενώ οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αυξήθηκαν κατά 4,2% το τελευταίο έτος. Οι μεταβολές

αυτές οδήγησαν στην ελαφρά βελτίωση της σχέσης ξένων προς ίδια κεφάλαια, σε 1,32 το 2019 από 1,35 το 2018.

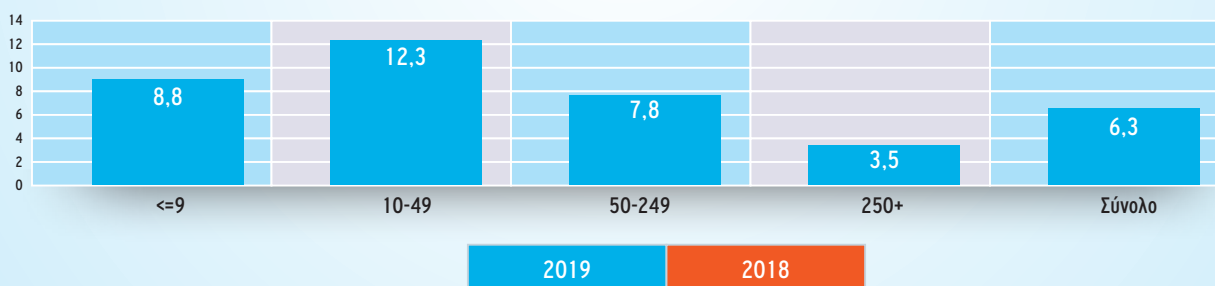
Οι δείκτες κερδοφορίας παρουσίασαν οριακές μεταβολές τη διετία 2018-2019. Ειδικότερα, το περιθώριο μεικτού κέρδους διευρύνθηκε κατά 0,15 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το περιθώριο καθαρού κέρδους υποχώρησε κατά 0,33 ποσ. μονάδες. Επιδείνωση παρουσίασε ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, ο οποίος διαμορφώθηκε σε 11,47% το 2019 από 12,73% το 2018.

Ο κύκλος εργασιών στον κλάδο της **ενέργειας-ύδρευσης** αυξήθηκε κατά 5,0% το 2019, ανερχόμενος σε €11,1 δισ., ενώ τα συνολικά μεικτά κέρδη συρρικνώθηκαν οριακά (-0,6%) το ίδιο έτος. Η στασιμότητα των μεικτών κερδών σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση των λειτουργικών δαπανών (-44,1%) και τον περιορισμό των χρηματοοικονομικών εξόδων (-2,5%) οδήγησαν στην εντυπωσιακή αύξηση των συνολικών λειτουργικών αποτελεσμάτων του κλάδου το 2019. Παρ' όλα αυτά, η "ανατροπή" του μη λειτουργικού αποτελέσματος, το οποίο από θετικό το 2018 κατέστη έντονα αρνητικό το 2019, οδήγησε στην καταγραφή υψηλών ζημιών ύψους €2,3 δισ. το 2019 από κέρδη €2,0 εκατ. το προηγούμενο έτος. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η μεταβολή αυτή οφείλεται σε μια μεγάλη

Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων του Εταιρικού Τομέα: 2019-2018
Κατανομή βάσει Τομέα (%)
(Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)

Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων του Εταιρικού Τομέα: 2019
Κατανομή βάσει Κλιμακίου Απασχόλησης (%)
(Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)

εταιρεία του κλάδου της ενέργειας η οποία εμφάνισε σημαντική αύξηση των ζημιών της το 2019 σε σχέση με το 2018. Εάν δεν ληφθούν υπόψη τα οικονομικά μεγέθη της συγκεκριμένης εταιρείας και για τα δύο έτη, τότε ο κλάδος της ενέργειας θα εμφάνιζε κέρδη περίπου €71 εκατ. το 2019.

Από πλευράς μεγεθών ισολογισμού, το συνολικό ενεργητικό των 801 εταιρειών συρρικνώθηκε κατά 2,7% το 2019/2018, φτάνοντας τα €30,4 δισ. Σημαντική μείωση κατέγραψαν τα συνολικά ίδια κεφάλαια (-11,7%) ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις αυξήθηκαν οριακά κατά 0,9%. Αποτέλεσμα των μεταβολών αυτών ήταν η αύξηση της σχέσης ξένων προς ίδια κεφάλαια, σε 2,02 το 2019 από 1,77 το προηγούμενο έτος. Επιδείνωση παρουσίασαν το 2019 βασικοί αριθμοδείκτες του κλάδου (δείκτες κερδοφορίας, αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων).

Στον τομέα των **κατασκευών**, σε δείγμα 1.325 επιχειρήσεων, καταγράφηκε μείωση του κύκλου εργασιών κατά 7,0% το 2019 σε σχέση με το 2018, αλλά τα μεικτά κέρδη αυξήθηκαν σημαντικά κατά 20,3%, λόγω μείωσης του κόστους πωλήσεων (-10,8%). Αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής ήταν η “βελτίωση” του λειτουργικού αποτελέσματος, το οποίο όμως διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα και τα δύο έτη, λόγω κυρίως των υψηλών λειτουργικών εξόδων. Το τελικό καθαρό αποτέλεσμα ήταν ζημιολογικό την εξεταζόμενη διετία, οι δε ζημιές αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 19,5% λόγω και της επιδείνωσης του μη λειτουργικού αποτελέσματος το οποίο κατέστη αρνητικό το 2019 από θετικό το προηγούμενο έτος.

Σχετικά με τη διαμόρφωση ορισμένων μεγεθών του ισολογισμού, το ενεργητικό σημείωσε οριακή μείωση κατά 0,7% και διαμορφώθηκε σε €10,1 δισ. το 2019. Τα ίδια κεφάλαια διευρύνθηκαν ελαφρώς κατά 1,3% ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις συρρικνώθηκαν κατά 1,8%.

Η σχέση ξένων προς ίδια κεφάλαια βελτιώθηκε ελαφρώς σε 1,77 το 2019 από 1,82 το προηγούμενο έτος. Το περιθώριο μεικτού κέρδους αυξήθηκε κατά 3,60 ποσοστιαίες μονάδες, αλλά το περιθώριο καθαρού κέρδους καθώς και η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων κυμάνθηκαν σε αρνητικά επίπεδα και τα δύο έτη.

Αναφορικά με το **εμπόριο**, φαίνεται ότι ο κλάδος βελτίωσε τα αποτελέσματά του το 2019, καθώς διαπιστώνεται αύξηση του κύκλου εργασιών και διεύρυνση της κερδοφορίας. Συγκεκριμένα, ο κύκλος εργασιών των

6.620 επιχειρήσεων του δείγματος αυξήθηκε κατά 5,3% το 2019, ανερχόμενος σε €62,7 δισ., ενώ με ελαφρώς υψηλότερο ρυθμό (6,8%) αυξήθηκαν τα μεικτά κέρδη. Ο κλάδος βελτίωσε τα λειτουργικά του αποτελέσματα κατά 23,9% το 2019/2018.

Το τελικό καθαρό αποτέλεσμα ήταν κερδοφόρο και τα δύο έτη, αυξημένο μάλιστα κατά 13,9% το 2019 σε σχέση με το 2018.

Από πλευράς μεγεθών ισολογισμού, τα συνολικά κεφάλαια του εμπορίου αυξήθηκαν κατά 10,2% ανερχόμενα σε €40,9 δισ. Παράλληλα, τα ίδια κεφάλαια ενισχύθηκαν κατά 4,4% ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις διευρύνθηκαν σημαντικά κατά 13,2%.

Το περιθώριο μεικτού κέρδους διευρύνθηκε οριακά κατά 0,28 ποσοστιαίες μονάδες και το περιθώριο καθαρού κέρδους κατά 0,20 ποσ. μονάδες. Η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων ενισχύθηκε κατά 1,08 ποσοστιαίες μονάδες το 2019/2018.

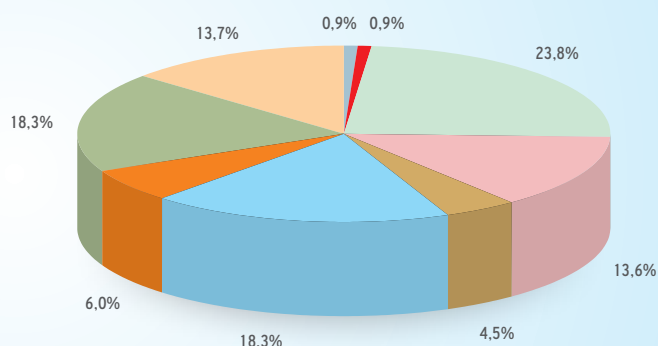
Ο κλάδος των **ξενοδοχείων-εστιατορίων** παρουσίασε αύξηση στον κύκλο εργασιών του, αλλά μείωση της κερδοφορίας του. Συγκεκριμένα, ο συνολικός κύκλος εργασιών 1.897 επιχειρήσεων του κλάδου αυξήθηκε κατά 10,7% το 2019 σε σχέση με το 2018 και διαμορφώθηκε σε €3,9 δισ. Τα αντίστοιχα μεικτά κέρδη αυξήθηκαν με οριακά υψηλότερο ρυθμό (κατά 11,6%). Ωστόσο, η άνοδος των λειτουργικών δαπανών με υψηλότερο ρυθμό (15,0%) οδήγησε στην ελαφρά επιδείνωση των συνολικών λειτουργικών αποτελεσμάτων κατά 2,1%. Ως εκ τούτου το τελικό αποτέλεσμα, το οποίο ήταν κερδοφόρο και τα δύο έτη, μειώθηκε κατά 4,4%.

Αναφορικά με βασικούς λογαριασμούς του ισολογισμού, τα συνολικά κεφάλαια του κλάδου αυξήθηκαν κατά 7,3% ανερχόμενα σε €13,3 δισ. το 2019, ενώ μικρότερη αύξηση (5,6%) σημείωσαν τα ίδια κεφάλαια, τα οποία ανήλθαν σε €6,3 δισ. Οι συνολικές υποχρεώσεις διευρύνθηκαν κατά 9,0% την ίδια περίοδο.

Σχετικά με βασικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες, επισημαίνεται η σχετική στασιμότητα του περιθωρίου μεικτού κέρδους το οποίο διαμορφώθηκε σε 42,8% το 2019 (2018:42,5%), ενώ το περιθώριο καθαρού κέρδους μειώθηκε κατά 1,25 ποσοστιαίες μονάδες το ίδιο έτος (2019:7,9%, 2018:9,2%).

Σύνολο Ενεργητικού 2019: Μέρη επί του συνόλου του Εταιρικού Τομέα

Γεωργία-αλιεία	Ενέργεια-ύδρευση	Ξενοδοχεία-εστιατόρια
Ορυχεία-λατομεία	Κατασκευές	Μεταφορές-επικοινωνίες
Μεταποίηση	Εμπόριο	Λοιπές υπηρεσίες

Ο κλάδος των **μεταφορών-επικοινωνιών** κατέγραψε αξιόλογα κέρδη το 2019, αυξημένα μάλιστα κατά 31,5% έναντι του 2018. Συγκεκριμένα, ο συνολικός κύκλος εργασιών των 979 επιχειρήσεων του δείγματος παρουσίασε αύξηση κατά 6,4% και ανήλθε σε €12,6 δισ. το 2019. Τα μεικτά κέρδη αυξήθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (10,4%). Παράλληλα, μικρότερη αύξηση παρουσίασαν τα λειτουργικά έξοδα (κατά 4,5%). Ο συνδυασμός των ανωτέρω μεταβολών οδήγησε στη σημαντική αύξηση του λειτουργικού αποτελέσματος το 2019 (25,6%). Η εξέλιξη αυτή και η σημαντική βελτίωση του μη λειτουργικού αποτελέσματος το 2019 είχαν σαν αποτέλεσμα την καταγραφή κερδών ύψους €1,7 δισ. το 2019 από κέρδη €1,3 δισ. το προηγούμενο έτος.

Από πλευράς ισολογισμού, το συνολικό ενεργητικό των 979 επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 4,5%, ενώ τα ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 5,6% την ίδια περίοδο. Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις διευρύνθηκαν κατά 15,0% περίπου και οι βραχυπρόθεσμες αυξήθηκαν κατά 6,5%. Αποτέλεσμα αυτών των μεταβολών ήταν η αύξηση της σχέσης ξένων προς ίδια κεφάλαια, σε 2,46 το 2019 από 2,12 το 2018.

Όσον αφορά βασικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες του κλάδου, επισημαίνεται η σημαντική βελτίωση των δεικτών κερδοφορίας και του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων.

Ο κλάδος των **λοιπών υπηρεσιών** είναι πολυσύνθετος. Το δείγμα των 5.911 επιχειρήσεων περιλαμβάνει μονάδες με διαφορετικές δραστηριότητες, όπως: πληροφορική, ψυχαγωγία, υγεία, διαχείριση ακινήτων, κ.α. Ο συνολικός κύκλος εργασιών τους ανήλθε σε €13,8 δισ. το 2019 αυξημένος κατά 9,9% έναντι του 2018, ενώ λόγω συγκράτησης του κόστους πωλήσεων τα μεικτά κέρδη ενισχύθηκαν κατά 17,2%. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη μικρότερη ποσοστιαία αύξηση των λειτουργικών δαπανών (12,3%), οδήγησε τελικά στη σημαντική βελτίωση των συνολικών λειτουργικών αποτελεσμάτων κατά 37,4%.

Η εξέλιξη αυτή καθώς και η βελτίωση του μη λειτουργικού αποτελέσματος (από αρνητικό το 2018 κατέστη θετικό το 2019) είχαν σαν αποτέλεσμα τη σημαντική διεύρυνση της κερδοφορίας του κλάδου κατά 61,8% το 2019/2018.

Το συνολικό ενεργητικό των εταιρειών του δείγματος αυξήθηκε κατά 8,5% ενώ τα ίδια κεφάλαια διευρύνθηκαν κατά 6,9%. Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αυξήθηκαν σημαντικά κατά 27,7% ενώ οι βραχυπρόθεσμες μειώθηκαν κατά 3,2% το ίδιο έτος.

Βελτίωση παρουσίασαν όλοι οι δείκτες κερδοφορίας και συγκεκριμένα το περιθώριο μεικτού κέρδους αυξήθηκε κατά 2,38 ποσοστιαίες μονάδες και το περιθώριο καθαρού κέρδους κατά 3,36 ποσοστιαίες μονάδες. Ο δείκτης της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων ενισχύθηκε κατά 3,79 ποσοστιαίες μονάδες την ίδια περίοδο.

Όσον αφορά στον **χρηματοπιστωτικό τομέα**, επισημαίνεται η εντυπωσιακή βελτίωση του τελικού καθαρού αποτελέσματος, το οποίο κατέστη κερδοφόρο το 2019 από ζημιόγono το προηγούμενο έτος. Η εξέλιξη αυτή

οφείλεται κυρίως στην αντίστοιχη μεταβολή του συνολικού αποτελέσματος του τραπεζικού κλάδου αλλά και των λοιπών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα, το 2019 τα συνολικά έσοδα των 15 **τραπεζών** που περιλαμβάνονται στην ανάλυση μειώθηκαν κατά 3,3% και διαμορφώθηκαν στο ποσό των €5,3 δισ. Από την άλλη πλευρά όμως, αυξήθηκαν κατά 41,5% τα λοιπά λειτουργικά έσοδα του κλάδου, ενώ τα λειτουργικά έξοδα αυξήθηκαν με αρκετά πιο χαμηλό ρυθμό, κατά 8,9%. Αποτέλεσμα των παραπάνω μεταβολών ήταν η βελτίωση του συνολικού λειτουργικού αποτελέσματος (κατά 3,5%).

Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με τη σημαντικότερη μείωση των προβλέψεων (-35,0%) οδήγησαν στην καταγραφή κερδών το 2019 ποσού €141,5 εκατ., από ζημιές ύψους €454,2 εκατ. το προηγούμενο έτος.

Από πλευράς ισολογισμού, το συνολικό ενεργητικό αυξήθηκε κατά 2,7% το 2019. Με παρόμοιο ρυθμό (2,5%) αυξήθηκαν και τα ίδια κεφάλαια.

Αύξηση των εσόδων αλλά μείωση της κερδοφορίας παρουσίασε ο κλάδος των **ασφαλειών**. Συγκεκριμένα, τα συνολικά έσοδα 229 επιχειρήσεων του τομέα αυξήθηκαν κατά 5,5% το 2019/2018, τα δε μεικτά κέρδη συρρικνώθηκαν οριακά (-0,7%). Αρνητική ήταν η μεταβολή των λειτουργικών αποτελεσμάτων (-5,1%), η οποία σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση του μη λειτουργικού αποτελέσματος οδήγησαν στον περιορισμό των κερδών κατά 5,6% το 2019/2018.

Ειδικότερα, το 2019 τα καθαρά κέρδη διαμορφώθηκαν στο ποσό των €376,5 εκ. από €398,8 εκ. το 2018.

Περαιτέρω, τα συνολικά κεφάλαια ενισχύθηκαν κατά 10,9% ανερχόμενα σε €19,3 δισ. το 2019. Τα ίδια κεφάλαια του τομέα αυξήθηκαν σημαντικά κατά 23,1% την ίδια περίοδο.

Τέλος, κερδοφόρος κατέστη το 2019 ο σύνθετος κλάδος των **λοιπών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών**, που περιλαμβάνει 329 επιχειρήσεις προερχόμενες από κλάδους συμμετοχών, χρηματοδοτικής μίσθωσης, χρηματιστηριακών συναλλαγών, factoring, κ.ά.

Ο συνολικός κύκλος εργασιών τους αυξήθηκε σημαντικά κατά 25,4% το 2019/2018, τα δε μεικτά κέρδη διευρύνθηκαν με υψηλότερο ρυθμό, κατά 35,0% περίπου.

Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό και με τη μείωση των χρηματοοικονομικών δαπανών (-34,7%) οδήγησε στην εμφάνιση θετικού λειτουργικού αποτελέσματος το 2019, ενώ το προηγούμενο έτος ήταν αρνητικό. Ιδιαίτερα ευνοϊκό ήταν και το μη λειτουργικό αποτέλεσμα. Τα παραπάνω οδήγησαν στην καταγραφή κερδών ύψους €284,5 εκατ. το 2019, από ζημιές €81,4 εκατ. το 2018.

Από πλευράς ισολογισμού, σημειώνεται η αύξηση των συνολικών κεφαλαίων κατά 8,0% και των ιδίων κεφαλαίων κατά 9,7% το 2019 σε σχέση με το 2018.